

מסורת הש"ס

(א) לקמן עב: חולין ג.
(ב) זבחים ד: (א) סוכה ד:;
(ג) וזבחים ד: (א) סוכה ד:;
(ד) וזבחים ד: (א) סוכה ד:;
(ה) שבת כג: (א) (ע"ב);
(ו) וי"ע ח"ט יומא סג.
(ז) ד"ה טעמא, (ח) [שנועט
ד:].

תורה אור השלם

1. לא תזבח על חמץ דם
וזבחי ולא ילין חלב חגי
עד בקר: שמוה כג יח
2. וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁכֶּת
עד אֲבִיעָה עֶשְׂרֵי יוֹם
לְחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ
בְּלִי קֹדֶל עֹדֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין
הָעֲרֻבִים: שמוה יב יו

לעני רש"י

קרוק"ש. ור"ס, אנקוליס.

מוסף רש"י

פסח בשאר ימות
השבוע שלמים הרי.
דנפאן לן מנחתם פסח
לה' אלהיך לזן ובקר
דמותר פסח קרב שלמים
(חולין ג:). שמעתי מינה.
מדקרי ליה זבח פסח.
פסח בשאר ימות
השבוע בעי עקירה.
למעקב שם פסח מינה
וכל כזה פסח פסח
הוא וכי שחט ליה שלם
בזמנו הו' פסח פסח
(שם). בדרק. פסח
זו שאני משיב. מפי
חבורה. ואמרו לעולם לא
בעי עקירה. והיא דמשמע
דבעי עקירה בגון שהיו
בעליהם. כנסת ראשון
טמא ממים ופסח וזו
לא נדחה מחמת איבוד
אלא מחמת גזל שחט
מחמת טומאה לפסח שני
והיא פסח חזי לקרב בלתי
הלך כע' עקירה (שם).
שחט ישראל וקבל
הבחי. כן היה דרכן
לעשות (זבחים יד:). קראו
את ההלל. כל כח קורא
את ההלל ג'. פסחים
שחט פסחים מרובין והיו
טעונים לל כשחטו פסח
היו מספקין לשחוט פסח
כל כח עד שקראו
שלם פסחים. וא"ע דמנ
א"ע"פ שלם שלם מרובין
היו לא גמרו פסח
לשחוט טמא. אבל מינה
אין כח שלם היתה גומרתו
שני פסחים ומתחלת כו
פסח שלשית (סוכה ד:).
מפני שעממה מרעטין.
בשחטו כמות הראשונות
מתמלאה העורה לכל כח
ושאר כח שלשית נמנע
ולא היה שחטת פסחין
מארכת כדרי קראת שלם
הללות (שם).

מוסף תוספות

א. דמחייב ליה למקטרי.
ח"ט. שאלן. ב. דקתי
לשמו פטור הא סתמא
חייב אלא לא בעי עקירה
אלא מדיקא. ליתא
לפסח מינה. ש"ס. ג"ה.
פירוש אין אומרים שירה
על שום אכילת מזבח כגון
זריקת דמים וניסוך הדמים.
ח"ט. כדכתיב לה.

קשיא מליקה אמליקה. דס"ד צארבעה עשר קאמר וקתני דעבר
אמליקה דומיא דשאר קרבות ועוד דקא חשיב ליה כשחטת: ה"ג
ונטעמין סיקאי לך הו' גופא דקתני רישא לא אמרו אלא פסח בלבד.
אבל אשאר קרבות לא מחייב והדר תני אחד המולק ואחד המזה:

רבי שמעון דממני' דפטור אשאר
קרבות צארבעה עשר ומחייב עלייהו
במועד: מליקה אמליקה לא קשיא.
קמיימא דפטור צארבעה עשר קאי
דקתני בה דהדיא ונתנא עוף והוא הדין
לשאר זבחים אלא משום דלזרימה
לעכזביה צו ציוס אחר התמיד נקט
ליה ורישא דמתנימא דמיימא דקתני
נמי לא אמרו אלא פסח בלבד דבי
שמעון אמרה ואצרבעה עשר קאי
ואחד השוחט כו' דסיפא בחולו של
מועד קאמר ואשמעין חיונה לזורק
ולמולק כשחט דלא חיונה שחטת
דווקא: סנאי הו'. הני תרתי סתמי
תנאי הו' ואלצנא דרבי שמעון מר
מקיש הקטרה לעבודת הדס והוא
וישנו בהלל אימוריו ומר לית ליה
הא היקישא דשחטת קאמר רחמנא
וזריקה דמתריצא דהדיא מדס זבחי
אבל הקטרה לא: זבחי זבחי פרי
וימני. מרי קראי כחבי שקיל י' דחד
מנייהו ושדי אלאך וקרי ביה זבח
דהיינו פסח וקרי ביה זבח אשאר
זבחים: ואמאי פלגינאו רחמנא. ולא
כתב זבחי צחד קרא והכל במשמע
בין פסח בין צחד אשאר זבחים: לומר
לך צומן דאיכא זבח. דהיינו פסח
צארבעה עשר לא מחייב אשאר
זבחים: הא סתמא פטור. מלא תשחט
לאמרינן כל כמה דלא עקר שם פסח
מנייהו הוא פסח ושחטו צחד ימות
השנה ופסח ופסח ופסח ופסח ראייה
היא: צעי עקירה. ולא אמרינן
סתמיה שלמים הוא ולשון צעיה הוא
כלומר פשטין לה מהכל או לא: מפי
חבורה. כולם הו' דדבר זה לאוקומי
מתני' דמשמע דבעי למעקב שם פסח
מנייהו בגון שהיו צעלי טמאין צארבעה
עשר דקמיהל לשם פסח שני קאי
מש"ה צעי עקירה: מתני' הפסח
נשחט בשלם יתום. פסחי צבור
בין שהצבור מועטין ויכולין לישחט
כולן צבת אחת מנזה ליתקן לשלם
יתום זו אחר זו: צויי וזכ וצויי
כסף. כפות גדולות לקבל בהן הדם:
שכונה כסף כו'. בגמ' מפרש טעמא:
ולא היו לצויין שוליים. רחצין מלמטה
אלא חדין תחתיהם כדי שלא יוכלו

לישב על הקרקע: שמה יניחום. כהנים על גבי קרקע עד שיקבלו דם אחר מחמת שהן מרובין וישכחום ויקרוש הדם ולא יהא ראוי לזרוק:
שחט ישראל אם יראה שהשחטת כשירה צורים בכל הקרבות: וקיצל כפן. הדם צנזן מלאר הטלה: נוסמו לחציו. שהרי צבורה הן
עומדים עד המזבח: מקבל אם המלא. מיד הנותנו לו ומחזיר את הריקן שחזר אליו מיד כהן הזורק: וריקא אחת. צנזן עצמו וזרק ולא
מתנה בלכאב שחטין קרן טעון אכאב אלא חטאת לצדה כדכתיב (ויקרא ד) בלכאב: כנגד היסוד. ברוחות שצנזנו שהיה יסוד תחתיהן וזרק לזקפתו
של מוצח והוא נופל ליסוד. ולפי שאין היסוד מקיף את המוצח אלא את הצנזן והוא המעצב דקנתן במסכת מדות (פ"ג משנה א) לכך הוצרכו לומר
כנגד היסוד: כך מעשה השנים ושלישים. הכל כאשר אמרנו: קראו אם ההלל לכל ימות קאי: אם גמרו שני. כשהיו מתחילין לשחוט
מתחילין לקרות ואם רבו הפסחים ומשך זמן שחטתן עד שגמרו ועדיין רבים שחטין חזרין וקורין שניה ואם שני. ועדיין לא גמרה שחטת פסחי
אותה הכת שילשו וכן השניה וכן השלישית וא"ע"פ שלא אירע מעולם ששילשו לפי שהיו שם כהנים מרובין ומהירין במלאכתן: לא הגיעו לאהבה.
אפילו פסח ראשון: אלא שהכהנים מדיחין העורה. שאמת המים מהלכת בעורה וכשהן רוצין להדיח העורה פוקקין את נקב יציאתה והמים
פושטין והולכין על גדולתה ומדיחין את כל העורה שרפה של שיש היתה כולה ואחר כך פותחין הנקב והמים יוראים ובערב הפסח מתוך
שהמים מרובים היו מדיחין אותה והכהנים היו מדיחין אותה בשבת שלא בלחץ חכמים: מדה הפעורות. המוטל על הרפאה וטעמא
מפרש בגמרא (סנה:). אונקלוס. מסמרים שראשיהן כפופין למעלה. קרוק"ש בלע"ז: צעמויין. אלו עמודין קטנים הרבה וקרויין נססין כדאמרינן
במס' תמיד (פ"ג משנה ה) דמנן צית המטבחים היה ללפנות של מוצח ועליו שמונה עמודין וקרויין נססין וקוריות של ארז על גביהן ואונקלוס:
של ברוח היו קבועין בהן וג' סדרים שבהן מולין ומפשיטין וקבועין בעורה במקום צית המטבחים: חלקין. מחולקין. מפוללות קליפתן:

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים סד.

הא והא רבי שמעון. נראה לר"י דההיא קמיימא א לא הוה מצי
לאוקומי כדכתיב משום דקתני בה אצל המולק את העוף צ"ד
אינו עובר בולא כלום אמאי נקט עוף אי לאו דלמא למידק דווקא צ"ד
אצל בחול המועד אפילו צעוף נמי מייחייב ויהיו כר' שמעון וצקונטרס

פי' לעיל טעם דאמר אחר אמאי נקט עוף:
ואיכא ד"סא בקישי. חלז לזבח
ונהי דלא מקיש להקטרה
לענין הכי מקיש דלא אמרינן אפילו
אחד צקוף העולם דסגרא הוא
לאקושי להכי: מעמא שרא דשמו
הא סתמא פטור ש"מ בו'. וזה גירסת
רש"י ואין נראה לר"ת דהא איכא
למידק מרישא איפכא ג' וגריס ר"ת הכי
לשמו אמאי פטור שלמים לשם פסח
קשטין ש"מ צעי עקירה פירוש דלי
לא צעי עקירה אפילו שחט לשמו כשר
דשלמים לשם פסח כשר דהא מכשיר
לעיל ר' יהושע שחט אחרים לשמו:
קראו את ההלל. פי' לויס דמניא
במסכתא שראל שחטין
את פסחיהו ולויס קוראים את ההלל
קשה לר"י דאמרינן צ"י אין נערכין
צערין (י"א). וצכילד מצרכין (בכרת
לה. וס) אין אומרים שירה אלא על
היין והכל חזין דאיכא שירה בלא
נכסין וכן היו מ' מקדשין העזרות צ"י
תודות וצכיר ואומר ר"י דה"פ אין
אומרים שירה בשעת הקרבת קרבן
אלא על היין דמשמע אלהים ואשנים
דרש ליה ועיקר שמה ושמה היינו
בשעת אכילה ודומיא דהכי נמי לנזרה
בשעת הקרבת קרבן קאמר דאין אומר
שירה אלא על היין אצל שלם בשעת
הקרבה היו אומרים שירה שלא על
היין כנמה דוכתי:

אמאי
דלתות העזרה יתקעו הריעו ותקעו י"הכהנים עומדים שורות שורות ובידיהם
בזיכי כסף ובזיכי זהב שורה שכולה כסף כסף ושורה שכולה זהב זהב לא
היו מעורבין ולא היו לבזיכין שוליים שמה יניחום ויקרש הדם וישחט ישראל
וקבל הכהן נותנו לחבירו וחבירו לחבירו ומקבל את המלא ומחזיר את
הריקן כהן הקרוב אצל המזבח וזרקו וזיקה אחת כנגד היסוד יצתה כת
ראשונה ונכנסה כת שניה יצתה שניה נכנסה שלישיית כמעשה הראשונה
כך מעשה השניה והשלישית קראו את ההלל אם גמרו שני ואם שני שלשו
א"ע"פ שלא שלשו מימיהם ר' יהודה אומר מימיהם של כת שלישיית לא הגיעו
לאהבתי כי ישמע ה' מפני שעממה מועטין כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת
אלא שהכהנים מדיחים את העזרה שלא ברצון חכמים ר' יהודה אומר כוס
היה ממלא מדם התערובת ורקו וזיקה אחת על גבי המזבח ולא הודו לו חכמים
כיצד תולין ומפשיטין אונקלוס של ברזל היו קבועים בכתלים ובעמודים
שבהן תולין ומפשיטין כל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט מקלות דקים
וחלקים היו שם מניח על כתפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט ר"א אומר ר"ד
שחל

לישב על הקרקע: שמה יניחום. כהנים על גבי קרקע עד שיקבלו דם אחר מחמת שהן מרובין וישכחום ויקרוש הדם ולא יהא ראוי לזרוק:
שחט ישראל אם יראה שהשחטת כשירה צורים בכל הקרבות: וקיצל כפן. הדם צנזן מלאר הטלה: נוסמו לחציו. שהרי צבורה הן
עומדים עד המזבח: מקבל אם המלא. מיד הנותנו לו ומחזיר את הריקן שחזר אליו מיד כהן הזורק: וריקא אחת. צנזן עצמו וזרק ולא
מתנה בלכאב שחטין קרן טעון אכאב אלא חטאת לצדה כדכתיב (ויקרא ד) בלכאב: כנגד היסוד. ברוחות שצנזנו שהיה יסוד תחתיהן וזרק לזקפתו
של מוצח והוא נופל ליסוד. ולפי שאין היסוד מקיף את המוצח אלא את הצנזן והוא המעצב דקנתן במסכת מדות (פ"ג משנה א) לכך הוצרכו לומר
כנגד היסוד: כך מעשה השנים ושלישים. הכל כאשר אמרנו: קראו אם ההלל לכל ימות קאי: אם גמרו שני. כשהיו מתחילין לשחוט
מתחילין לקרות ואם רבו הפסחים ומשך זמן שחטתן עד שגמרו ועדיין רבים שחטין חזרין וקורין שניה ואם שני. ועדיין לא גמרה שחטת פסחי
אותה הכת שילשו וכן השניה וכן השלישית וא"ע"פ שלא אירע מעולם ששילשו לפי שהיו שם כהנים מרובין ומהירין במלאכתן: לא הגיעו לאהבה.
אפילו פסח ראשון: אלא שהכהנים מדיחין העורה. שאמת המים מהלכת בעורה וכשהן רוצין להדיח העורה פוקקין את נקב יציאתה והמים
פושטין והולכין על גדולתה ומדיחין את כל העורה שרפה של שיש היתה כולה ואחר כך פותחין הנקב והמים יוראים ובערב הפסח מתוך
שהמים מרובים היו מדיחין אותה והכהנים היו מדיחין אותה בשבת שלא בלחץ חכמים: מדה הפעורות. המוטל על הרפאה וטעמא
מפרש בגמרא (סנה:). אונקלוס. מסמרים שראשיהן כפופין למעלה. קרוק"ש בלע"ז: צעמויין. אלו עמודין קטנים הרבה וקרויין נססין כדאמרינן
במס' תמיד (פ"ג משנה ה) דמנן צית המטבחים היה ללפנות של מוצח ועליו שמונה עמודין וקרויין נססין וקוריות של ארז על גביהן ואונקלוס:
של ברוח היו קבועין בהן וג' סדרים שבהן מולין ומפשיטין וקבועין בעורה במקום צית המטבחים: חלקין. מחולקין. מפוללות קליפתן:

עין משפט
נר מצוה

א נמי פ"ה מהל' פסלי
המוקדשין ה' טו:
ל' ב מיי פ"ה מהל' קיפ
הלכה ט:
א' ג שם הלכה יא:
ל' ד שם הלכה יב:
ל' ה שם הלכה יג:
מ' ו שם הלכה יד:
מ' ז שם הלכה טו:
מ' ח שם הלכה יא:
מ' ט שם הלכה טו:
מ' י שם הלכה יד:

רבינו חננאל

הא קתני המולק עובר
המקטרי את האימורין
אינו עובר. והתם קתני
המקטרי את האימורין
עובר והמולק אינו עובר
קשיין אהדי. ופרקינן
שתי הבריות לר"ש הן,
הא דפטרה אמליקה ב"ד
הכי קתני ר' שמעון במתני'
ושאר כל הוזהבין ב"ד בין
לשמן ובין שלא לשמן
פטור ור' שמעון פטור
בשאר זבחים כ"ש
אמליקה, והא דמחייבת
אמליקה בחולו של מועד
בדחייה מחייב ר"ש
במשנתו [דנתן] בשאר כל
הזבחים במתני' בין לשמן
ובין שלא לשמן [חייב]
דאמליקה כשחט חזיב
לה. הקטרת אימורין יש
גנא דיקשי הקטרה
לשחוט רמזיכר, ויש גנא
דלא מקיש ותרווייהו
איכא דר"ש ואמרינן
מאי טעמא דר' שמעון
בב"ד מחייב השוחט את
הפסח לבדו על החמץ
ופטור הזוחט שאר זבחים
על החמץ ב"ד. ובמועד
מחייב השוחט שאר זבחים
על (הפסח) [חמץ] ופטור
השוחט הפסח לשמו.
ופשטין טעמא דר"ש
משום דמחייב תרי קראי
לא תשחט ולא תזבח,
ובתרווייהו כתיב זבחי
שמעי מחי זבחי דאנין
זבחי וזבחי דהיה ליה
למכבה זבחים דמשמע
זבחים טובא ופלגינאו
וכתב זבחי זבחי. ש"מ כל
חייבא דאיכא זבח והוא
זבח חג הפסח. הבשר
ליתא זבח חג הפסח
קרינא ביה
זבחי, אזכר על חייב ולא
אשאר זבחים, אבל במועד
השוחט הפסח על החמץ
במועד לשם שלמים חייב,
דקא שעקר שם פסח
מעליו וקראו שלמים,
מכלל דבשאר ימות השנה
בעי עקירה. ופרקינן
בגמרא אמאי לא דלא בעי
עקירה ומחייב בגון שהיו
בעלי טמא ממים ונדחו
לפסח שני דסתמיה לשם
פסח קאי. מתני' הפסח
נשחט בשלם כמות שנאמר
ושחטו אותו כל קהל עדת
ישראל קהל ועדה וישראל,
הרי ג'.